

FORSKARE: Maria Rosvall^{1,3}, Martin Lindström^{1,3}, Farhad Ali Khan^{1,3}, Ellinor Bengtsson², Margareta Dahlgren Nord², Anna Friberg², Mathias Grahn¹, Birgit Modén^{1,3}, Kontie Moussa^{1,3}, Per-Olof Östergren^{1,3}, Juan Merlo^{1,3}

KLINIK/INSTITUTION: ¹Socialmedicinska enheten, Universitets- sjukhuset MAS, ²Centrum för folkhälsa och miljö i Region Skåne, ³Inst. för kliniska vetenskaper – Malmö, Lunds universitet

E-POST: maria.rosvall@med.lu.se

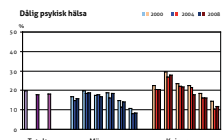
Hur mår Skåne?

Region Skåne genomför regelbundet folkhälsoenkäter för att kartlägga och följa förekomsten av vissa hälsotillstånd som inte kan mätas på annat sätt, olika hälsorisker, vårdutnyttjande samt sociodemografiska och psykosociala bakgrundsfaktorer. Dessa data utgör en viktig grund för det befolkningsinriktade folkhälsoarbetet i Skåne. Tidigare folkhälsoundersökningar i Skåne genomfördes år 2000 respektive år 2004.

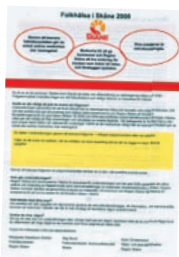

byrå (SCB) fick uppdraget att utföra utskick och insamling av frågeformulär.

Psykisk hälsa
När det gäller upplevelsen att ofta vara stressad i vardagen, så har denna andel minskat bland såväl män som kvinnor sedan år 2000. Kvinnor, i alla åldrar, anger oftare att de känner sig stressade i vardagen än män. Andelen som ofta är stressad i vardagen är trots en minskning fortfarande högst bland kvinnor i åldern 18–44 år.

Syftet med Folkhälsoenkät Skåne 2008 (FHS 2008) var att få en aktuell bild av hälsotillståndet och hälsoriskernas utbredning i Skåne samt hur detta har förändrats över tid. Socialmedicinska enheten, Universitetsjukhuset MAS har tillsammans med Centrum för Folkhälsa och Miljö varit operativt ansvariga för FHS 2008.

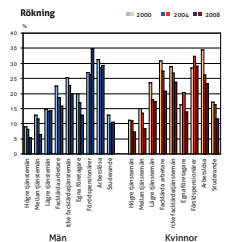

Material och metod
Enkäten "Folkhälsa i Skåne 2008" skickades ut till 53 600 skåningar i åldern 18–80 år. Urvalet var stratifierat efter geografiskt område där varje kommun utgjorde en urvalsgrupp, med undantag av de större kommunerna där urvalet gjordes på stadsdels- respektive kommunnivå. Sammantaget besvarade 28 198 skåningar enkäten, vilket motsvarar drygt 54 % av nettourvalet. Frågeformuläret bestod av 134 frågor

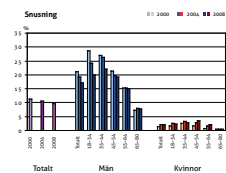
innefattande områden såsom: hälsa, läkemedel, sömn och välbefinnande, tandhälsa, levnadsvanor, socialt stöd, sexuell hälsa, sociala relationer, arbete, sysselsättning, ekonomi, vårdutnyttjande och sociodemografiska faktorer. Statistiska Central-

I undersökningen FHS 2008 användes GHQ-12-instrumentet som ett mått på förekomsten av psykisk ohälsa i Skånes befolkning. Resultaten visar på en tendens till en minskning av andelen med psykisk ohälsa. Denna minskning är dock statistiskt säkerställd enbart bland kvinnor. Den högsta förekomsten av psykisk ohälsa ses bland kvinnor i åldern 18–34 år, där mer än var fjärde kvinna uppger en dålig psykisk hälsa. Liksom vid tidigare undersökningar är dålig psykisk hälsa vanligare bland för-tidspensionärer, arbetslösa och studerande än bland personer som arbetar. Gruppen utlandsfödda män och kvinnor har en högre andel med dålig psykisk hälsa än gruppen svenskfödda.

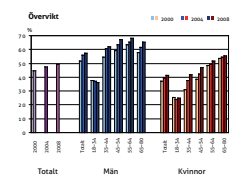
Tobaksvanor
Det är allmänt känt att tobaksrökning mångdubblar risken för ett stort antal sjukdomar. I FHS 2008 var 14 % av männen och 15 % av kvinnorna dagligrökare. Andelen som uppger att de röker dagligen har minskat med fyra procentenheter sedan år 2000. Den största minskningen ses i åldersgruppen 35–44 år bland såväl män som kvinnor, där det skett en minskning med hela nio procentenheter. Det finns stora socioekonomiska skillnader i andelen dagligrökare. Bland de högre tjänstemännen ses 5 % av männen och 7 % av kvinnorna vara dagliga rökare. Motsvarande andel bland icke facklärd arbetare är 20 % bland män och 24 % bland kvinnor.

Andelen i den skånska befolkningen som uppger att de snusar dagligen har minskat sedan år 2004. Denna minskning ses enbart bland män. Dock är det fortfarande nästan var fjärde man i åldern 35–44 år som snusar dagligen. Liknande andelar ses i åldern 18–34 år samt 45–54 år.

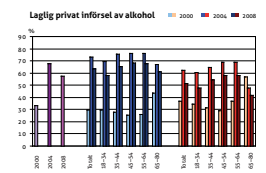

Övervikt
Studerar man övervikt (BMI 25,0–30,0) och fetma (BMI över 30,0) tillsammans finner man att hela 57 % av de skånska männen och 41 % av kvinnorna lider av övervikt eller fetma. Man ser en successiv ökning över tid sedan undersökningen år 2000 bland såväl män som kvinnor. I detta sammanhang är det intressant att studera eventuella samtida förändringar av andelen med låg fysisk aktivitet. Denna andel har dock inte ökat över tid, utan legat stabil bland män och minskat något bland kvinnor sedan undersökningarna år 2000 och 2004.

Alkoholvanor
Förutsättningarna för den traditionella svenska alkoholpolitiken har förändrats dramatiskt sedan den första skånska folkhälsoenkäten år 2000, bland annat genom kraftigt ökade privata införselkvoter av alkohol i samband med utlandsresa. Sedan undersökningen år 2000 har andelen riskkonsumerter ökat dramatiskt i Skåne. Denna ökning är tydligast bland kvinnor, där andelen har fördubblats. Resultaten visar vidare att det inte verkar ha skett någon för-

ändring i andelen män och kvinnor med riskkonsumtion mellan år 2004 och 2008. Ökningen av andelen riskkonsumerter till följd av bland annat höjda införselkvoter för alkohol förefaller vara koncentrerad till perioden 2000–2004. Resultaten från folkhälsoenkäterna 2004 och 2008 bekräftar att det skett en kraftig ökning av legal privat införsel av alkohol i samband med utlandsresa jämfört med år 2000.

Avslutande kommentar
Det är svårt att sammanfatta resultaten från denna omfattande undersökning på ett heltäckande sätt. De fullständiga resultaten från FHS 2008 finns att läsa i rapporten: "Hälsöförhållanden i Skåne. Folkhälsoenkät Skåne 2008". Rapporten går att ladda ner på följande adress: www.skane.se/umas/socmed.

Forskningens Dag 2009
Förebygg sjukdom!
– Framtidens möjlighet

Malmö – torsdag 3 november
Lund – onsdag 4 november
Vetenskapligt innehåll:
Maria Albin, Yrkes- och miljömedicin
Sven-Olof Jansson, Samhällsmedicin

09